

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljno pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnistvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. — Poziv. — O gluhtonemih. — Toplota. — Knjižovno poročilo. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati.

Z današnjo številko konča „Popotnik“ prvo poluletje svojega 8. tečaja. Vljudno vabimo vse one naročnike, katerim je naročnina potekla, da bi jo blagovoljno o pravem času ponovili. Tudi prosimo vse prejemnike lista, ki so z naročnino zaostali, da svoj dolg skoraj poravnajo. **Upravnistvo.**

Poziv

p. n. učiteljstvu na Sp. Štajerskem!

Letošnjo jesen priredi e. kr. kmetijske družbe Štajerske „podružnica Trbovlje“ krajno razstavo v Trbovljah. — Po načrtu te razstave sprejemale se bodo v razstavljenje tudi stvari, ki spadajo v okvir šolskega dejstva.

Načrt regionalne razstave Trboveljske, ki bo trajala od 24. do 28. dne meseca septembra t. l., obseza kot 8. točko naslednje: „Šolski vrtni: uravnavava šolskih vrtov; izdelki šolskih vrtov; načrti šolskih vrtov; načrti otročjih vrtov ali zabavišč itd.“ Kot 9. točko pa imenovani načrt to-le navaja: „Šolstvo sploh in šolarska dela: oprave učilnic, načrti šolskih poslopij, pisмени šolski izdelki, risarije i. dr. Raznothera rokotvorna ženska dela.“

Č. gosp. sotrudnike in p. n. gspč. kolegince s tem vljudno prosimo, da bi po svoji moči in možnosti priskočili prav obilno našemu podjetju v pomoč!

Karkoli spada k lj. šolstvu ter se tiče delovanja našega — takó ali takó — radostno vzprejelo se bo po odboru „ad hoc“ voljenem.

Posebno ugodili bodo raznotheri pisмени izdelki, risanje učencev in učenek ter rokotvorni proizvodi deklic.

Osobito opozarjamo častito p. n. učiteljstvo na učila. Ako kateri izmed p. n. kolegov glešta kakšno učilo, ki je po njem samem izdelano, potem nam je pač dopošlje! — Istotakó bodo zelo po všeči različni izdelki, katere so učenci oziroma učenke sami priredili.

Prav po godu bodo tudi črteži šolskih sob in poslopij, načrti šolskih vrtov, telovadišč itd.

One gosp. sodruge pa, ki se seosebno bavijo še s sadjarstvom, čebelo- in svilorejo ter z drugimi oddeli kmetijstva, — še posebej nujno prosimo, naj nam ne vzkraté svoje pomoči ter naj po svoje pokažó, kaj vzmore za kmetij-

stvo vnet ljudski učitelj sé skromnimi svojimi močmi in sredstvi doseči. — Bratje kolege in vrle gspč. sotrudnice zglasiti se množno ter kažite ratarju našemu, da delo in trud Vaš vreden je — plačila!

Opomnja. Ako kdo želi posebnih poizvedeb, naj se obrne do podpisanega odbora; isti bode vsak čas rad delil zahtevanih razjasnil. — Oglasila k razstavi naj se blagovolé objaviti do 15. avgusta t. l.

„Poučni odbor“ krajne razstave Trboveljske,
sredi meseca junija 1887. leta.

Armin Gradišnik,
tajnik.

Gustav Vodušek,
načelnik.

O gluhonemih.

(Dalje.)

2. Gledé na razvijanje telesa.

Med telesne nedostatke vsled gluhosti štejemo: Tesen prsni koš, slabotna pluća, katera so še vrh tega pogostoma na oprsnico (prsno mrežo) priraščena, potem tanek in ozek sapnik, majhno jabelko; — vse to zaradi tega, ker se dihalna premalo rabijo, zakaj, ako se tvorijo glasovi, se morajo vsi ti deli mnogo bolj napenjati in raztezati, kakor pri navadnem dihanju; napenjanje in močnejše raztezanje pa je krepí in jači. Gluhomutei so zato kratkosapni, šibkih prs in rahli na plućih. Na govorila gluhost neposredno navadno ne vpljiva, ker se pa ostala brez vse vaje, so večinoma okorna, počasna in uporna, posebno jezik. To pa povzroči, da je glas skoraj pri vsakem gluhomuteu hripav, govor pri odmutenih nekoliko počasen, netočen in ker gluhonem ne sliši, kar govori, enoličen. Govorila delajo pri njem kakor stroj.

Bolezni, ki so otroku posluš vzele, rade puste razen gluhosti še marsikaj neugodnega za seboj, tako da dobra tretjina vseh gluhonemih bolj ali manje boleha. Taki ostanki prejšnje hude bolezni, ki je bila otroku toliko osodepolna, so: nervoznost, občna slabotnost; opešanost, trganje v udih, pogosto omotica, naklonjenost k sušici; dalje, da jim je včasih prav slabo, da jim iz ušes ali nosa teče; potem, da hripljejo pri dihanju, da pri hoji z nogami brusijo, da zibaje hodijo itd. Gluhomuteu je treba zato bolj kakor vsakemu drugemu čistega zraka, zdravega stanovanja, tečne hrane in snage na telesu. Ne zapiraj toraj gluhonemega otroka brez potrebe v tesno sobo, naj se rajši v svežem zraku giblje, to mu je zdravo.

3. Gledé na razvijanje uma.

Mnogo hujši od telesnega, je nasledek gluhosti za duh, za-nja razvijanje, in sploh vse duševno življenje. Naravno ima gluhomutec iste zmožnosti s polnočutnim. Ker si pa ne prisvoji govora, se razvijajo njegove zmožnosti (tudi popozneje) samo po čutnih utiskih, brez pomoči jezika, kateri duševni razvoj s tem pospešuje, da razjasnuje, razlaga, poučuje, svari, preti, vodi in podbuja k duševnemu delovanju. Gluhonem otrok je zategadelj zaostal v duševnem razvoju za polnočutnim njegovih let, ki ima iste zmožnosti in živi v istih razmerah. —

Po ostalih štirih čutih, zlasti vidu in čutu dobiva predočbe. Predočbe postanejo ščasoma jasneje in popolniše, vzdignejo se tudi na stopinjo pojmov; gluhomutee je zamore ponavljati, (zopet v zavest zvabiti) med seboj primerjati, pod- in nadrejati, je združevati ali razkrojevati, on zna sploh misliti, kakor vsač polnočutni. Pa kak razloček je vendar med gluhonenim in polnočutnim otrokom. Dočim je pri normalnem svet predočeb jasen, je pri gluhonemem ves v megli. ker niso predočbe niti tako popolne, niti dovolj omejene, ter druga od druge ne ločene, niti vrejene. Druga seza v drugo, druga pokriva drugo, mnoge so pomanjkljive in nepopolne.

Vse to vsled tega, ker pogreša otrok jezika, ki dopolnuje, razjasnuje in ureja svet predočeb, katerega si je pridobil otrok po čutnih vtisih. Abstraktnih pojmov, kakor pojma korist, čast, pravice, zlo idr. gluhonem otrok nima, isto tako ne onih pomislij, katere dobivamo po sluhu, n. pr. pomisel človeškega glasu, petja ptičev, godbe, groma, šuma, truša itd. Da-si duševno stanje gluhonemega otroka bolje predočimo, skusimo ga primeriti s temnim gozdom, kjer raste v žmési razno drevje. Gozd gledamo z bližnjega holma. Se-li da spoznati, kako daleč sega vsako posamno drevo na široko, ter določiti drevesu obliko? Tega ni mogoče. Vsa drevesa so zlita v zeleno plan, ker drevo pokriva drevo, drevo seza v drevo. Le tam pa tam se vzdiguje kak vrh iz plani k višku.

Lej, takšen dar mar je svet predočeb gluhonemega. Kakor v temni goščavi drevesa, tako sezajo predočbe gluhonemega druga v drugo, tako so druga v drugo zamotane, tako pokriva druga drugo. Malo jih je jasnih, to se prav takih, ki so popolne, dobro umejene in žive, ter se dajo, ako stopijo v zavest odtrgati od sosednih.

S pridobljenimi predočbami gluhonem otrok vrh tega mnogo manje rokuje, (je ponavlja, med seboj primerja, loči, združuje) kakor polnočutni. In zakaj? Zato, ker ga jezik v to ne podbuja. Ako se tedaj oziramo na ravnokar označen način, kako se razvija gluhonem otrok, bodemo lahko imeli, zakaj da ima primeroma s polnočutnim, tako malo predočeb, pojmov in misli, da je neveden, neizkušen, zakaj da je v svojem mišljenju pečasen in nezanesljiv, zakaj da so mu mnogokrat čisto navadne stvari popolnoma neznane, zakaj da toliko lahko razumljivega, tako rekoč na dlani ležečega, napačno razume, sploh zakaj da je duševno tako malo, in toli pomanjkljivo razvit. S poukom pa začne v njegovem duhu svitati, in se ščasoma popolnoma zdani. Kolikor da zamore večleten dober pouk, kaže to, da so dobro poučeni gluhomutee ne le prav razumni in spretni rokodelci, ampak celo uradniki in — učitelji v gluhonemnicah.

4. Gledé na razvijanje srca in nraavnega značaja.

Človek se ne porodi niti zloben, niti priden in dober; z ozirom na srce in nraavnost pride na svet nerazločen. Ako najdemo gluhomutea trdosrčnega in malo nraavnega, mu nista trdo srce in nedostaten nraaven značaj prirojena. — Znano je, da ga ni sredstva, ki bi tako vpljivalo na človeško srce, kakor mili glasovi, bodi si da je človeška beseda, mično petje ali lepa godba. Tega izgojevalnega sredstva gluhomutee pogreša. Pa česa še vsega! Vsake besede matrine ljubezni, vsakega opomina, vsakega svarjenja, vsake pohvale; vseh tistih

ljubkih pripovedek, s katerimi vzbujajo stariši, brati in sestre v otroškem srcu čutje za ljubezen, hvaležnost, pokorščino, udanost, spodobno vedenje; sočutje za bol ali veselje, srečo ali nesrečo bližnjega.

Vseh teh najvplivnejših sredstev na razvoj človeškega srca mora pogrešati gluhomutec. Se li smemo tedaj čuditi, če se vêde gluhonem nespodobno in sirovo, če greši zoper dostojnost in nравnost, če je v svojem vedenju brezobziren, če je požrešen in nasladen, če izmika, če kaže namesto sočutja zloradost, ali celo ljutost, ker ne sliši tožnih glasov bolnikovih, ne stokanja nesrečneža, ne ječanja trpinčene živali, ki bi mu vzbudili sočutje.

Ker se pri gluhonemem vid primeroma visoko razvije, je lahko privaditi gluhonemega rednosti in snage. Gluhtonememu dopadajo žive barve ter vnanji blišč; vsled tega je naklonjen v lišpanje in nečimernost. Ljudi sodi navadno po njih obleki. Vsak človek z lepo suktnjo mu je spoštljiv, kateri je borno oblečen, tega zaničuje; isto tako tistega, ki ima kako telesno napako; od slepeca čuti se mnogo srečnejega. Vse hoče z očesom vjeti, nič naj se njegovemu pogledu ne odtegne; zategadel je raztresen.

Zaradi svojega nizkega stanja v razumnosti rad preceni gluhomutec svojo osebnost, je ohôl, prevzeten in častilakomen. Pohvala, graja in svarjenje mu sežejo navadno globoko v srce. Tudi je gluhonem sebičen, zaviden, nevošljiv in lakomen, po denarju hlepi; če te je postregel, zahteva koj plačilo. Kakor vsak maloumen človek, hoče imeti vedno prav, smatra se nezmotljivega, zaradi tega je trmast, svojeglaven, uporen in neubogljiv. Ako ga ljudje dražijo in če se pogostoma z njim slabo in brezsrčno postopa, postane občutljiv in nagle jeze ter hitro vzkipi. Če ne ve drugače dobiti zadoščenja, rad povrača hudo z hudim, — je naklonjen maščevati se. Ker zveze okolnosti ne spozna, ti rad vse verjame, zato ga lahko prekaniš in goljufaš, če hočeš. Če ga je pa kdo večkrat navozil, postane ščasoma nezaupen in sumen. Telesni poželjivosti je gluhomutec navadno mnogo bolj vdan, kakor normalen človek; to pa zato, ker nima toliko duševne moči, da bi mogel vspešno brzdati svoje strasti. Z osodo svojo je večinoma zadovoljen, ker se ne zavede dovolj svoje nesreče, da-si so tudi taki gluhomuteci, ki spoznajo razloček med seboj in zdravimi ljudmi in so potem prav nesrečni, da ne slišijo in ne morejo govoriti.

Lastnosti, ki sem jih tukaj naštel, opazujemo pa le na neukem gluhomutcu. Kateri se je izobražil, takih slabosti navadno nima, ali če jih ima, ima jih v veliko manjši meri. Naopak so si pridobili poučeni gluhomuteci obilo dobrih in lepih lastnosti. Oni so ti vdani, zvesti, odkritosrčni, te radi ubogajo, ti radi postrežejo, ne plačujejo hudo s hudim, ampak radi odpusté in pozabijo razžaljenje; bolezní, bolečine in vsako britkost prenašajo z največo vdanostjo, potrpežljivostjo in srčnostjo. Izobraženi gluhonemi so uka- in vedeželjni, zato radi potujejo; veseli so in s svojo osodo zadovoljni, če se jim tudi dobro ne godi. Ako so se v veronauku temeljito poučili, so pobožni ter bogaboječi in vsi vdani v božjo previdnost; v veri najdejo upanje, in tolažbo v britkih urah, kojih je gluhonememu mnogo odmerjenih. Svoje dolžnosti kot verniki natančno in točno izpolnujejo, oni radi in goreče molijo, ter pridno obiskujejo službo božjo, mnogokrat z veliko požrtovalnostjo. Da so gluhomuteci dobri, vestni, marljivi in vstrajni delavci, sem že na drugem mestu opomnil. V Mariboru n. pr. jih je vedno

nekaj med slikarji sob in čevljarji; njih mojstri jih ne morejo prehvaliti. V Gradcu je toliko gluhonemih rokodelcev in obrtnikov, da imajo svojo gostilnico, kjer se po večerih shajajo, na Dunaju celo svojo kavarno.

(Dalje sledi.)

Toplota.

(Naravoslovna črtica.)

Telesa, katera zamorejo prostornino drugih teles spremeniti, nam pa povzročiti občutek toplote ali mraza, nahajajo se v toplem stanju, in vzrok temu njihovemu stanju nazivamo toploto. Toplota je mnogokrat združena s svetlobo; tako n. pr. traki solnčne svetlobe tudi ogrevljejo, vendar pa se o njenej pričujočnosti prepričamo s posebnim občutkom tudi tam, kjer svetlobe manjka. Ker topla telesa v drugih ne vzrokujejo vselej enak občutek toplote, zatoraj moramo v toploti postopnost ali stopnje razlikovati: in ravno zato imamo izraze: mrzlo, hladno, mlačno, toplo in vroče. Določena stopinja toplote teles zove se toplina ali temperatura.

O naravi toplote imamo dvoje mnenje. Do početka našega stoletja držali so se učenjaki mnenja, da je toplota neka telesna tvarina, tako imenovana toplotna tvarina, ki se je od tvarine teles povsem razlikovala, ker je namreč neka vrst tekočine brez teže. Ta toplotna tvarina je tako tenka, da vso praznoto med telesnimi deli izpolnjuje. Še tako gosta telesa imajo namreč med svojimi telesnimi najmenjšimi česticami ali deli prazen prostor, katerega sicer ne zamoremo s svojimi čuti pri vseh opaziti, vendar pa se o njegovej pričujočnosti lahko prepričamo. Tako bi se n. pr. železo s kovanjem ne bi moglo zgoščevati, da se med njegovimi telesnimi česticami ne nahaja prazen prostor. V ta prazni prostor po starejšem mnenju toplotna tvarina vhaša in brez vsakega ovira izhaja pri svojem vходу telesa ogreva, pri izhodu pa jih ohlaja. Goreča telesa toplotno tvarino izločujejo in ker jo različna telesa jače ali slabše privlačijo, zato ne vstopa ona v vsa telesa v enakej množini in potem imamo različno topla telesa.

Drugo in verjetneje je mnenje o naravi toplote, da gibanje etera*) in najmenjših telesnih čestice ali delov toploto vzrokuje. Od hitrosti gibanja najmenjših telesnih čestice odvisi stopinja toplote in sicer tako, da s hitrostjo gibanja toplota enako rase in pada. Kakor se valovito gibanje na površini vode vedno dalje in dalje širi, tako se priobčuje tudi gibanje najmanjših telesnih čestice tega ali onega telesa kakemu drugemu. Med telesnimi česticami vsakega telesa nahaja se namreč eter ravno tako, kakor v svetovnem prostoru, in ta eter je ono sredstvo, ki gibanje telesnih čestice ravno tako razširjava kakor voda na sebi valove. Tako nas učijo v novejših časih Kroenig, Clausius in Marwell. Ako n. pr. eter iz kakega telesa izstopi, tedaj se ne poruši samo ravnotežje najmanjših čestice, iz katerih je telo sestavljeno, ampak iz tela izstopivši eter vzrokuje gibanje najmanjših čestice eterovih v svetovnem prostoru, in to vzro-

*) Eter je drobno in prožljivo sredstvo, tako po priliki, kakor je najdrobnejši zrak, in se nahaja v svetskem prostoru, kakor tudi v vseh telesih.

kuje v nas občutek toplote. Slednjč vemo zaupljivo, da vzrokuje svitlobo posebno pa zvok tudi gibanje, in ker je toplota, kakor smo uže gore omenili, velikokrat sé svitlobo združena, je verjetno, da ima tudi toplota isti vzrok.

Znano je, da trenje vzrokuje toploto. Os kolesa mora se mazati, da se tako trenje zmanjša, ker drugače bi se ona vžgala. Trenjem tvarin se najmanjše njihove čestice stavijo v tako živahno gibanje, da se vzrokuje s tem toplota. A ker so najmanjše čestice teles silno majhene, zato mi tega gibanja z očesom ne moremo videti, toda ono razodeva se nam z občutkom toplote.

Med velikim množtvom naravnih močij je rodu človeškemu, vsem živalim in rastlinam toplota najkoristnejša in najpotrebnejša. Čem se namreč toplota v živečem bitju do neke stopinje zniža, ono skoro živeti prestane; rastline potrebujejo dalje neko mero toplote, da zamorejo kliti, in spet da zamorejo zoriti. Kdo ne ve, da se iz jajca edino s toploto živali valijo, in sicer ne samo tedaj, ako kvočka na jajcih sedi, ampak tudi, ako se jajca denejo na mesto, kjer je toliko toplote, kakor je kvočka ima. V toplih krajih so namreč živali, katere svoje jajce v pesek zakopljejo, da jih solnčna toplota zvali. Kako toplota na našo zemljo in na celo prirodo deluje, znamo tudi iz lastne skušnje, ter vemo, da toplota v spomladi prirodo iz dolgega spanja vzbuja in spet oživlja.

Mi potrebujemo dalje toploto v različnih obrtnijah in v našem gospodarstvu, ker s toploto prigrotovljamo si hrano, da si zdravje in življenje ohranimo.

Veliko prikazkov v zraku in na zemlji ima dalje svoj izvir v toploti. Oblaki, ki nam zdaj željno pričakovani dež, zdaj pa sneg prinašajo, ali nam strah, žalost in nesrečo z nevihto in točo vzrokujejo, vsi ti prikazki imajo svoj izvir v toploti. Tudi rosa, katera nam skoz noč travo, cvetlice in druge rastline okrepčuje, ima svoj izvir v toploti.

Toplota vzrokuje dalje tibi vetrič, ki v listu šumi, nas pa prijetno hladi, in pa viharje, ki hiše in drevje rušijo in morje burkajo. Ako se podamo v kako delalnico in preiskavamo tamkaj, odkod izhaja neizmerna moč, katera toliko strojev giblje in toliko tisoč delalcev nadomestuje, bomo se spet osvedočili, da toplota to velikansko moč stvarja. Toplota stvarja dalje moč, ki velikanske ladije na morju goni, na zemlji pa vozi z neizmerno hitrostjo z blagom težko nakladane vozove čez gore in doline.

Koliko tisoč toplie najdemo na zemlji, in rod človeški rabi jih v svojo korist, ker one mu ozdravljajo in krepčajo telo; tudi ta blagodar izhaja iz toplote.

Strahoviti potresi, ki zemljo tresejo, mesta in gore rušijo, in tudi nove gore in jezera stvarjajo, imajo svoj izvir v toploti. Tudi ognjene gore bruhajo žveplo, ogenj, pepel in druge tvarine v velike daljave z neizmerno močjo toplote. S toploto čistijo se slednjč nam koristne tvarine, kakor zlato, srebro, baker, železo in druge, katere se navadno v rudah pomešane s kamenjem, zemljo in drugimi tvarinami nahajajo; s toploto prigrotovljamo si iz teh kovin najlepše dragotine in pa potrebna orodja in orožja.

Priroda obdarila je človeka z raznimi čutili, da zamore prikazke v zunanjem svetu začutiti in spoznati; tako spoznamo toploto s tipom, ki je po celej koži človeškega telesa razširjen. Ali ne vemo iz lastne skušnje, da so naši občutki pri vstopu v toplo izbo različni od onih, kadar stopimo na hladni sever?

Kadar se dotaknemo različnih predmetov z roko, občutimo tudi različni občutek, ker oni vzrokujejo s svojim učinkom na našo roko ali toploto ali mrzolino. Teda mi ne začutimo toplote samo s tipom, ampak ona razodeva se tudi z drugim našim čutilom, posebno z očesom. Toplota vzrokuje namreč s svojim učinkom veliko spremembo teles, in opazovaje te spremembe opazujemo nehoteč tudi toploto. Ta poslednji način začutjenja toplote je velikokrat sigurnejši, kakor oni z našim tipom, ker ta nas velikokrat moti. Držimo namreč desno roko v mlačnej vodi, levo pa v ledenej, in denemo potem isti čas obe v navadno vodo, tedaj občutimo v desnej roki mrzolino, v levej pa toploto, če ravno ste obe roki v istej vodi. Ako stopimo po letu iz tople kopeli, zdi se nam, da je zrak hladen, ako pa po leti iz hladne kleti v isti zrak stopimo, zdi nam se, kakor s tipom občutimo, da je zrak iste toplote kakor poprej. S tipom tedaj ne začutimo vselej prave toplote, ker občutek vselej odvisi od poprejšnje toplote našega telesa. Iz omenjenega primera pa uže spoznamo, da med toploto in mrzolino ni bitnega razločka, in ravno zato znanost nikoli ne govori o zimi ali mrzlini, ampak le o toploti te ali one stopinje.

Toplota pokazuje nam se razun z gori omenjenim občutkom tudi s svojimi učinki in to lahko s svojim očesom opazujemo in začutimo. Toplota namreč spreminja prostornino ali objem teles in njihovo skupnost, to je, ona raztega telesa, spreminja trda v tekoča in tekoča v zračna. Ta sprememba je vselej toploti primerena in zato iz nje ne sklepamo samo na pričujočnost toplote, ampak določujemo tudi po tej njenej spremembi celo njeno velikost. Pri omenjeni spremembi teles s toploto stvarja ona včasih velikanske sile, katerih se poslužuje človeštvo na svojo korist.

Dr. Križan.

Književna poročila.

„Zabavišče slovenskim otrokom“ spisal Anton Funtek, založila „Narodna šola“. Cena 25 kr. Zelo veselo nas je iznenadilo to prvo delce te vrste, v katerem podaja naš vrli tovariš in priljubljeni pesnik mladini naši kitico mičnih iger, ozaljšano s prelepimi cvetovi nedolžno bodre poezije; brezdvomno si je s tem pridobila tudi „Narodna šola“ hvalo od vsakega, kateremu je mar za odgojo naše slovenske mladine.

V predgovoru čitamo o namenu knjižice to-le: „Sedaj, ko se na več krajih snujejo slovenski otroški vrti, potrebno je zares, da se zbere gradivo, katerega doslej niso imele otroške vrtnarice slovenske. Vrh tega misli odbor „Narodne Šole“, da bi pričujočo knjigo s pridom čitali tudi učenci ljudskih šol; gg učiteljem pa podaja pesmice z navodilom, kakor se zvršujejo razne otrokom priljubljene igre pri telovadbi, pri šolskih izletih in veselicah. Nekaterim pesmim primerni napevi nahajajo se po šolskih pesmaricah, drugim pa morda kak glasbenik zloži prikladne napeve“. Da bi sledila že kmalo ona druga izdaja, v kateri bodo združene nežne pesmice, sedaj osamele, z otroško veselimi, pristrčnimi melodijami. A ker je upati, da se zgodi to v kratkem, in ker je želeti, da naj je to delo kolikor toliko dovršeno (kar nam Slovencem ne more biti pretežko, ker imamo kot zadnji v drugih narodih dokaj uzorov) zdi se nam potrebno, da izjavijo taisti, kateri imajo opraviti v tej stroki, odkritosrčno, kar se jim zdi prav, kar napačno. Le to notranje prepričanje nam je povod, da si

usojamo izreči željo, naj bi bilo tu in tam drugače, kakor je in uverjeni smo, da čast. odbor in gosp. A. Funtek ne bodeta zavrgla naših predlogov, ako so opravičeni in izvršivni. Začnimo toraj! Str. 1. Zidaji vrsti druge pesmice: „Igranje v krogu je lepo, ker duh nam vadi in telo“; da igranje vadi duh, otroci na ti stopnji ne umejo. Sicer bile bi besede bolje postavljene tako: „Ker vadi duh nam in telo“. Služiti pa bi vtegnoli ti-le vrstici: „Igrati vse nas veseli, dokler smo zdravi in čvrsti. Str. 4. v drugi pesmi: „Dosti pa ni puške same, Sabljo vzemi še bridko“; sablje v vojni bridke, otrok ne pozna; namesto te metafore menda „svitlo“. Str. 23., 15. pesem. Zaporedna vjema „Klip, klip, klap, — — — — — Top, top, top“ je ušesu prijetnejša tako-le: Klip, klip, klop, — — — Tip, tip, top.“ Bolje slovenska interjekecija kakor „top“ zdi se nam pa „cop“. Na strani 26. pridemo do „nazornih iger“. Mi smatramo te igre za najvažnejše, ker vežbajo telo in duh ob enem in sicer tako skladno, kakor tega druge igre storiti ne morejo; zatoraj pa tudi želimo, da je ta skupina z posebno skrbjo izdelana in kolikor mogoče popolna. Nazorne igre urijo naj, kakor nazorni nauk, razne otrokove zmožnosti telesne in dušne. Tipati, okušati, vohati, slušati, gledati, pomniti, misliti, govoriti, vse to vadijo naj nazorne igre, se ve da kot take, ne kot nauk. Poglejmo si je natančneje!

1. igra: Vrtnarica: Dete ljubo, le povej.

Kaj držiš v ročici tej?

Otrok: Kocko (prstan, kredo, kroglico — —)

Vsi (pojoč): Res je, res je, dete milo,

To si dobro pogodilo!

Otrok se zavezanimi očmi stoji na sredi kroga, poda se mu kaka stvar, da jo otiplje. Če bi stvari ne uganil, poje se nastopna pesemca:

Tega nisi pogodilo,

Bolje vganj, dete milo!

Ta igra uri pred vsem tip in vadi prav poimenovati reči. Namen je dober; zoper obliko pa imamo omeniti marsikaj. Ako se dete imenuje ljubo, je ta beseda detetu hvala; hvala pa se da ja le tedaj, ako se je zaslužila. Prvič se nam ta beseda sama na sebi za pohvalo ne zdi prava, in drugič za pohvalo v tem slučaju vzroka nê. Največ ljubezni najti je v isti hiši, v kateri se besede „ljubim“, „ljubezen“ in druge enake zamolče; nikakor pa se ž njimi ne sme ravnati, kakor s starim grošem, ki se podaja detetu za igračo. Dalje. Beseda „le“ nam vsili misel, da se dete obotavlja imenovati stvar, katero drži v roki; da nam rabi že v prvem pozivu, toraj ne gre. Bi ne bila prva vrsta boljša tako-le: „Dete, hitro mi povej?“ „Vganoti“ pomeni dovršeno uspešno djanje; boljše vganoti toraj nê mogoče; ako dete prvokrat ni vganilo, pozvati ga, „bolje“ vganj, je absurdno. Da otroci imenujejo dete stojače v sredi kroga, milo, je nenaravno.

2. igra: Vrtnarica: Oj, dete ljubo, le povej.

Kako se pravi jedi tej?

Otrok: Kruh (sladkor — —)

Vsi (pojoč): Zares je to, zato pa zdaj

Še drug povedal boje kaj.

Otroku se zavezanimi očmi da se nekoliko kruha, soli, sladkorja — — — v usta. Zopet „ljubo“ in „le“; „zares“ stoji mesto „res“ le zaradi mere, vadi okus; prav je pa le „res“. Po vsebini je igra dobra, a treba je nadzoritelju biti opasnemu.

3. igra: V krogu lepem tu stojimo
Nihče v sredo nam ne smé;
Tega le med sé pustimo,
Kdor izrek prav mičen vé.*)

Daleč že smo potovali,
Čez doline in gore;
Radi z vami bi igrali,
Oj, pustite nas med sé!

Tega le med sé pustimo,
Kdor izrek prav mičen vé.**)

Dva, trije ali več otrok so popotniki, prihajajoči iz daljnih krajev; drugi stojé na sredi sobe v tesnem krogu in pojó prvi odstavek. Drugi odstavek pojó popotniki s prosečim glasom in otroci v krogu ponove vrstici: Tega le med se pustimo, kdor — — —.“ Ko petje jenja povedó tuji zaporedoma lepe izreke ali zapojó pesemco, na to pa se uvrsté v krog. Vrtnarica mora se pri tej priliki ozirati na deželna, mestna in krajevna imena ter vprašati: „Od kod prihaja moj prvi (drugi, tretji — —) popotnik?“

4. igra: Ako skupaj se igramo,
Potlej to je lepa reč;
Ako pa je dete samo,
Ni mu kaj posebno všeč.

Toda tukaj v naši sredi
Manjka jeden, kdo je to?***)
Dete ljubo, le povedi.
In uganí ga lepo!****)

Ta igra se more zvršiti v krogu ali pá tudi sedeč na klopeh. Predno začno otroci peti, zavežejo se jednemu otroku oči, ali pa, kar je še boljše, zakrije mu vrtnarica obraz. Petje se začne in morda v sredi prve kitice da vrtnarica drugemu otroku znamenje, da naj tiho odide v postransko sobo. Na to mora prvi otrok ozreti se in uganiti onega, ki je odšel. Če ga ugame, pokliče se otrok iz postranske sobe nazaj: če ga pa ne ugame, mera sam v postransko sobo in ga pripeljati nazaj. Če se igra ponavlja, uganjuje tisti otrok, kateri se je prej skrtil.

„Ako skupaj — — — — —.“ Verze tako kovati, ne gre; z njimi oskruni se poezija ter zasramuje se vzgoja naravnega čuta za lepoto jezika. Za deco je najboljše komaj dosti dobro, zlasti pa, ako postane kaj v spominu njegovem tako neizbrisljivo, kakor te le pesmice, ki se ponavljajo vsak dan tolikrat. Ravno pesmi za igre bi naj bile preskrbno izdelane, bi naj bile posebno odlični proizvodi poezije otroške, ker se ne pozabijo nikdar. Tukaj si usojamo prašati g. Funteka, zakaj da je prezrl one prave bisere poezije otroške, namreč taiste igre, ki so bile objavljene v Vrteu l. 1880. in 1881. Vsak narod bi smel biti ponosen na tak kiné svoje device poezije, naj je obdarovana še tako bogato. Toda vrnimo se k 4. igri!

V šolski sobi uči se, da glagol igrati nam ne rabi povračavno: na zabavišču pa se nasprotno stokrat ponavlja. Katero bođe končno obveljalo? Ako

*) Tudi: „Kdor prav lepo pesem vé.“

**) Namesto „Kdor izrek prav mičen vé“ bolje „Kdor izrek nam lep pové“, ker prvič besede „mičen“ vsi otroci ne poznajo in drugič „mičen“ primeren epiteton ni. Ker je pa samo ob sebi umljivo, da se otroci učé le lepim izrekom, smela bi se beseda „lep“ nadomestiti z besedo „brž“ in nê brez pomena. Vsebina igre je izvrstna, guji fantazijo, vadi spomin ter vtrdi nauk tako, da se ne pozabi nikoli.

***) Ali: „Manjka jedna; kdo je to?“

****) Ali: „In uganí jo lepo!“

se v stihu ta zlog ne da lahko namestiti, se pa stavi naj dativus etikus „si“. Za oseba velja „ta“, ne „to“. Kaj je lepo uganiti?! — Kolikokrat se greši zaradi vjeme!

5. igra: Oj, otroci le zmeraj,
K mizi vodi pot vas moj;*)
Stranice so dobre tam,
Oj, le k mizi, ne drugam!
Hitro, hitro idi vsak,
Jabolk, fig tam vidi vsak;
Na vso moč jih bo vesel,
Kdor prejel jih bo in jel!

Odloči se miza ali stol kot cilj in gori polože se malenkosti, kot jabolka, hruške, fige — — — . Nato razvrste se otroci na pare in zadnjemu paru zavežejo se oči. Prednji pari korakajo od cilja v stran, samo, da bi ga zadnji par zgrešil. Če ga vendar ne zgreši, dobi kako malenkost. Tudi se otroka v zadnjem paru lahko ločita in skušata priti k cilju vsak pesebej. Če se pesem trikrat odpoje in cilja še nista našla, odvežejo se jima oči in druga dva prideta na njuni mesti.

Po vsebini je igra jako dvomljive vrednosti; ni zgube, ako je ni. Gledé oblike le to, da predmet „na“ v tem slučaju si nêma priláščati naglasa.

6. igra: Cvetice lepe tu imám;
Cvetico jedno tebi dam,
A ti ugani in povej,
Kako veliš cvetici tej?

Otroku zavežejo se oči, potem pa se mu da močno dišeča cvetica, da jo poduha. Ta cvetica more se mu tudi podariti.

Igra je dobra.

7. igra. Bratec, bratec, modri mož!
Klinček smo zgubili,
Mar ga našel boš?
Bratec, bratec, modri mož!
Saj smo dobro znali,
Da ga našel boš!

Jeden otrok gre iz sobe, drug skrije deljši klinček z obema rokama. Tudi drugi otroci, stoječi v polukrogu, držè tako roko na roko. Ko se pesem poje, vrne se otrok in si molčeče tovariše dobro ugleda. Ako najde klinček, zapojó se druge tri vrstice, če ga pa zgreši, zapojó otroci tako:

- Bratec naš ni moder mož!
Bratec, mi smo znali,
Da ga zgrešil boš!

Če je tudi mala laž, da bi bili otroci prej vedeli, da „bratec“ ne najde klinčka. pa to toliko ne stane. Drugače je igra dobra.

8. igra. Kdor je dobre glavice,
Rad ima zastavice,
Ve, kar ga povpraša kdo,
Brž ugame in lahko!

Ko otroci odpojo te vrstice, da se jim zastavica v rešitev.

S tem je konec nazornim igram. Kdor uvidi in uvažuje namen teh iger, želi gotovo, naj bi bile poleg tega, kar se je zahtevalo že zgoraj, tudi lepo vre-

*) Tudi: „K stolu vodi pot vas moj“.

jene. Naslednje skupine so vse boljše, deloma izvrstne. Omenjeno še naj je to le. V 6. igri na strani 33. bilo bi za stihoma „Stolpne ure gredo: — — Stenske ure gredo: — —“ namesto „Ure žepne pa tako-le: — — menda bolje brati in pevati „Žepne ure pa tako le: — —“. Na str. 34.: „Ali kdor bi doli pal;“ deli = unten, dol = hinunter; sploh je pa dol pasti pleonazem, ker gor pasti ni mogoče.

Na str. 41: „Dve okenci in vrata Vam hišica ima ta“. Zaradi zaimka „ta“ se naj stih preuredita.

Na str. 47: „Če spalo bodeš jutro celo, Nič solnce te ne bo veselo“. V drugi stih se je vrnila najbrž pomota. Manjših pomot nismo navajali.

Ako primerjamo nahajajoče se pogoške z dobrimi stranmi naše knjižice, moramo vendar veselo priznati, da je g. Funtek storil težek začetek tako, da mu šteje le v čast. Nekatere njegovih lastnih pesmic so ostalne vrednosti. Brez pomisleka sme se knjižici v drugi, spremenjeni izdavi prorokovati najboljši vseh in častno mesto v pedagoškem slovtvu slovenskem.

Gabrijel Majcen.

Govk o risanju gotovo najbolj pospešuje dober, metodično sestavljen navod. Kot najboljša metoda pri prostoročnem risanju se če dalje bolj spoznava „risanje brez pik“, če tudi je napredek v začetku počasen. Risanke s pikami rabijo naj se le na najnižji stopinji. Kakor hitro pa znajo učenci brez velikega popravljanja vleči vodoravne, navpične in razne poševne preme po pikah, naj se prične z risanjem brez pik. Vlečejo se zopet take črte različne velikosti, v začetku bolj kratke, potem daljše in iz teh sestavljajo se pozneje razni liki (figure in ornamenti) na geometrijski podlagi.

Prav dober navod za tako risanje je „Trettau, **der kleine Zeichner**“, ki ga je že prav toplo priporočal nekdanji „Slovenski učitelj“. Velja samo 90 kr. Toda omenjena knjižica more se le rabiti v ljudski šoli na nižji in srednji stopinji. Za višjo stopinjo je treba primerne nadaljevanja. V ta namen pa moremo v porabo učitelja najtopleje priporočati od ministerstva potrjeno za ljudske in meščanske šole in iz 15 listov (s 60 naris) sestavljeno delo: „**Symmetrische Elementarformen als verwandte ebene Systeme in einem neuen Sinne für den Unterricht im Freihandzeichnen** von Prof. F. Maschek, Troppau, Verlag von Buchholz & Diebel, Preis 1 fl. 80 kr.

Prednost pred drugimi ima ta navod, da niso podobe razdeljene s kvadrati in pravokotniki, kajti s to delitvijo se le pospešuje lenoba in površenost. Tudi delenje s koordinatami (navpičnicami), posebno pri večji daljavi ni dosti prida, ker se s tem podpira preveč mehanično merjenje, ovira torej pravi namen risanja, namreč vaja v presodbi mere s prostimi očmi (Augenmass) in budenje čuta za geometrijsko sorodnost.

Najboljše sredstvo za to daje pravilo: „Simetrično ležeče preme, ki so k simetrijski osi poševno nagnene, sečejo (režejo) se v neki posebni točki (piki) simetrijske osi in naredé ž njo dva enaka kota; ako se pa prerežejo preme pravokotno k osi, naredi se poševni ali pravokotni enakokraki trikotnik, pri katerem je dotični del od osi — njegova višina“. Tudi enakokraki trapéc porabi se prav dobro za določitev simetrično ležečih točk, ako potegnemo vzporednico k podstavnici. Vsaka simetrična oblika se more na ta način s trikotniki razdeliti v popolnoma simetrični polovici. Vsaki točki pripada enakomerno ležeča točka in obe imenujemo simetrično ležeči točki in te primerno zvezane s premami med seboj napravijo simetrično ležeče preme. Simetrijska os pa je sestavljena iz gol takih točk.

Vse to se bolje razvidi iz posamnih okrasij (narisov), katerim je še pridjan natančnejši navod v porabo. Po tem navodu se bistri mera z očmi ter čut za geometrijsko sorodje, rabi se pa tudi prav malo pomočnih črt, torej prihrani mnogo časa.

Prof. Maschek pa je tudi izdal za srednje šole in za domačo rabo prav dober navod za risanje človeških glav, ki se glasi: „**Das Kopfzeichnen nach einfachen Gesetzen, der räumlichen Symmetrie**“, 6 listov, cena 2 gld. V kratkem pa izide njegova razprava: „**Ueber die Anwendung der Aquarellmalerei auf Holz.**“ J. B.

Dopisi.

Šmarje. Šmarijsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo svoje tretje zborovanje pri sv. Križu na Slatini dne 31. maja 1887. Takrat se je zborovanja vdeležilo le 13 učiteljev, a kot gost je bila pričujoča gspc. Reyerschütz. Iz tega števila je razvidno, da mnogo gg. kolegov ne uvažuje ceno in vrednost učiteljskih zborovanj tako, kakor bi jo kot pravi učitelji in gojitelji uvaževati morali. Učiteljstvu še je marsikatero težavno nalogo rešiti, ali kako, če se ne vdeležuje polnoštevilno mesečnih zborovanj? Kakó torej uresničiti „zavezo slov. učiteljstva“ in oživotvoriti „Organizovano knjižnico za mladino“? Uvažujmo spis v 11. številu „Popotnik“-ovej: „O imenitnosti učiteljskih društev“!

Radi odsotnosti nekaterih gg. poročevalcev prečita se samo zapisnik o zadnjem zborovanju v Šmarju, a potem referuje g. R. Knafič dalje o „izdavanju organizovane knjižnice“, iz katerega referata podamo ta le posnetek: Ker je g. Lego začetnik „organizovane knjižnice za slov. mladino“ zato nariše g. poročevalec tridesetletno delovanje Lego-vo za naš napredek. G. Lego promatra z največim zanimanjem in pozornostjo razvoj naše literature, učiteljstva in šolstva. On podpira neposredno in posredno vsa naša znamenitejša društva, kakor: „Dramatiško društvo“, „Slov. Matico“ (radi velikih zaslug imenovan je njenim častnim članom) „Slov. učiteljsko društvo“ v Ljubljani, „Pedagogičsko društvo“ na Krškem itd. Ljubljanskim in drugim dijakom doposlal je v dveh letih do 300 gld. českich knjig, na ta način se je učilo in se še uči v Ljubljani do 100 dijakov českega jezika, od katerih je dospelo 30 do tolike dovršenosti, da prelagajo dandanes razna beletristiška dela na slov. jezik. Kandidatje učiteljišča so dobivali pet českich pedagogičskih časopisov. Na ta način poznajo naši prihodnji učitelji vže kot kandidatje česko šolstvo in učiteljstvo, kar koristi brez ugovora našemu učiteljstvu in naši šoli. Pred jednim letom je otvoril g. Lego v Pragi posebni kurs za slov. jezik, kjer podučuje do 80 učiteljev in učiteljic slov. jezik, hoteč i česko učiteljstvo seznaniti s slovenskim. Za svojega 18letnega uradovanja na Slovenskem si je g. Lego popolnoma osvojil slov. jezik ter upoznal naš narod po vseh straneh njegovega življenja. On ve predobro, da je šola ona podlaga, na katero se osniva národna individualnost in da bodo naša literatura le tedaj vspevala, ko bodemo imeli bogato literaturo za mladino, a promatrajoč slov. šolstvo je takoj uvidel našo hibo, namreč da nam nedostaja „organizovane knjižnice za mladino“; zato nam hoče tudi po tej strani priskočiti. Njegovim posredovanjem se je v seji „Slov. učit. društva“ (Ljublj.) dne 7. vinotoka 1886 živahno debatovalo, a žalibog, najvažnejši faktor za literaturo za mladino v Ljubljani je takim pesimističnim načinom risal nemožnost tega podjetja, (pomanjkanje pisateljev, založnikov, naročnikov, denarja), da se je mesto „uč. dr.“ društvo „Nar. šola“ čutilo poklicano prevzeti to nalogo. „Nar. šola“ je obljubila 300 gld. podpore, 200 gld. bi sprosila od družbe sv. Cirila in Metoda

a svoto x od deželne vlade Kranjske, na ta način bi se lahko, če tudi s pičlim številom naročenih šol, začelo finančno delovati (letnina 2 gld. za 5 do 6 knjig.) Za silo se je ustanovil odbor izven kroga „Slov. učit. društva“, kateremu je bilo pisatelje nabirati. Pisatelj se je nabralo primerno lepo število, od katerih je jeden doposlal pred časom svoj rokopis „Nar. šoli“, pet pisateljev pa „Slov. uč. društvu“ v Ljubljani, a 6 pisateljev si je pridržalo svoje rokopise do odločilnega časa. Ko je g. Lego zvedel za navedeno „nemožnost“, daroval je 7 ces. zlatnikov kot častno nagrado za najboljšo slov. povest (glej razpis po vseh časopisih), a za zboljšanje honorarja pisateljem in za založnika poskrbi sam. Torej nam učitejskim društvom treba samo reči svoj milostni „dâ!“ iztegniti roke ter sprejeti s hvaležnostjo Lego-vo požrtvovalnost, ter vsaj nekoliko podpirati to podjetje. Poročevalec stavi sledeči predlog: Šmarijsko-rogaško učiteljsko društvo izrazi g. Legu v posebnem pismu i po českih pedagogijskih časopisih svoje priznavanje njegovih zaslug za naše šolstvo in naš jezik med českim učiteljstvom. Predlog se jednoglasno sprejme.

Da se nameravana organizacija do novega leta res uresniči; zato je treba med učiteljstvom teoretiškega in praktičkega delovanja, t. j. učiteljska društva naj izražajo po zborovanjih svoje mnenje itd. Osobito pa je treba, da se o tej izdaji sporazumó vsa društva; kajti takemu podjetju je treba pripravljati „pot Gospodovo“ sicer je ves trud brez izdatnega vspeha. „Slov. uč. društvo je ukrenilo na nepravo pot, če misli, da bode samo kaj izvelo brez pomoči drugih. Učitelji smo pedagogi, ter se ne smemo pri takih in sličnih podjetjih oddaljiti od pedagogijskih načel, temveč se moramo poprijeti premišljene in vgodne metode. To je organizacija, a njen plod bode „organizovana knjižnica“. Poročevalec stavi sledeči predlog: Da se prične med slov. učiteljstvom živahniješe delovanje, bodi s, neposredno ali posredno za „organizovano knjižnico za slov. mladino“; zato p oziiva šmarijsko-rogaško učiteljsko društvo s posebnimi dopisi in po pedagogijskih časopisih vsa uč. društva na Slovenskem a) da konstatujejo v zborovanjih po pedagogijskih nepedagogijskih časopisih nujno potrebo in korist „organizovane knjižnice za slov. mladino“, b) da izrazijo svoje mnenje ter določé izdajajoči faktor (ali „Nar. šolo“ ali „Slov. učit. društvo“ v Ljubljani), c) da delujejo teoretično in praktično na ustanovo oziroma na širjenje „org. knjiž.“. Teoretično, da razpravljajo o tej zadevi ter širijo zanimanje, praktično, da nabirajo v svojem okraju krajne šolske svete in premožnejše občane za naročnike ter pisatelje učitelje in neučitelje. Predlog se jednoglasno sprejme.

Predlog, da bi šmarijsko-rogaško učit. društvo prirejevalo vsako leto po jedno ali dve veselici (koncert ali akademije) se za letos ovrže, vendar se priporoča to ostalim društvom. Čisti dohodek bi se daroval ali kot častna nagrada pisateljem (po načinu g. Lega) ali kot naročnina za „org. knjiž.“ ubožnim šolam dotičnega okraja — Po zborovanju vesela zabava pri Ogrizeku na Slatini.

V dopolnitev našega poročila o seji 5. maja jê dostaviti to le:

Iz tajnikovega poročila povzemamo: Društvo je zborovalo preteklo leto štirikrat, trikrat v Šmarju, a enkrat na Slatini. Razpravljali so se sledeči predmeti: 1. O lokaciji v narodnej šoli, (Debelak). 2. Učiteljske pripravnice — učiteljski zbori, (Strmšek). 3. Vpliv javnega življenja na odgojo mladine. (Kotnik). 4. O važnosti zavarovanja življenja, (Kotnik). 5. Novi bralni stroj, (Jurkovič). 6. O gluhonemih, (Ferline). 7. Kako se naj podučuje nemščina na narodnih šolah s slovenskim učnim jezikom, (Vezjak). Društvo je šteló 28 udov, ter bilo naročeno na „Popotnik“-a in „Pädag. Zeitschrift“ in je bilo ud „Slov. Matice“. Blagajnikov račun se odobri.

V odbor so bili voljeni jednoglasno: predsednikom Jurkovič Fran, podpredsednikom Blenk Edvin, blagajnikom Žumer Matija, zapisnikarjema Debelak Ivan in Knaflič Radoslav in odbornikoma Vezjak Fran in Sirk Boštjan.

J . . n.

Središče, 20. junija 1887. V četrtek, dne 16. junija vršila se je v poslopiju tukajšnje narodne šole precej dobro obiskovana redna skupščina Ormoškega učitelj. društva. Društveni predsednik, g. Rakuša otvori s srčnim pozdravom do navzočih zborovanje ter nam predstavi navzočega načelnika krajnega šolskega sveta g. Šinko-ta kot gosta. Za tem se preide k razvijanju dnevnega reda. Izmed dopisov omenimo samo jednega in sicer dopis, v kojem vabita gg. Kleimmayer in Bamberg na naročbo Breznikove zbirke slov. pesnij „Zvončeki“. O tej knjigi, katera se nam je tudi na ogled poslala, izpregovoril je g. predsednik par besedie ter nam jo je vsem prav gorko priporočal.

Potem prišla je na vrsto tretja točka dnevnega reda: Metodična obravnava prirodopisnega sčestavka „Črvi“ iz Tretjega Berila. To točko rešil je praktično z učenci višje stopnje podučitelj Kosi. Ker so nekateri prisotniki poročevalca nagovarjali, naj bi razpravo „Popotnik-u“ v ponatis poslal in on to v svojem času tudi storiti nakani, zatorej nam ni treba natančneje o tej obravnavi poročati. Onemu poskusu sledilo je razgovarjanje o nasvetu Sloven-Bistriškega učit. društva „Učne ure naj se prelože v vročem poletnem času, t. j. od 15. junija do konca šolskega leta na predpoldanski pouk od 8. do 12. ure.

Natančneje o tem predmetu referiral je g. Unger. Omenil je slabe a tudi dobre strani, katere bi utegnila imeti ta novotina na šolskem polju, ter na koncu svojega razpravljanja nasvetoval, naj se naše društvo proti temu predlogu izreče, in sicer radi tega, ker bi ta predrugičba poučnega časa imela gotovo več slabih kot dobrih nadledkov, ker bila bi tako rekoč druga polajšava šolskega obiskovanja in prva nam je itak pokazala, da ne obrodi dobrega sadú.

Na to oglasi se gosp. Košar k besedi, ter precej na obširno našteje in naslika vse prednosti, katere bi imela ta preložba popoldanskega pouka na predpoldanske ure in stavi predlog, naj bi naše društvo vendar-le pritrdilo nasvetu Slov. Bistriškega uč. društva. Za tem vname se precej živahna debata, katere so se razun omenjenih dveh poročevalcev še vdeležili gg. Eberl sen., Rakuša in Strenkl.

Konec te debate pa je bil, da se je predlog g. Košarja s 7 proti 6 glasi vzprejel. Izmed zanimivih posvotovanj in ukrepov posnamem le nekatere točke in sicer taiste, koje bi utegnile zanimati tudi javnost. Nasvét g. Košarja „Učit. društvo Ormoško naj izreče pismeno zahvalo in priznanje učitelju g. Artner-ju, ki je v društveni seji Vordenberskega uč. društva dne 5. maja t. l. pri razpravi vprašanja „O pomanjkanju učiteljev“ tako izvrstno in jasno dokazal, da je temu pomanjkanju največ kriva pičla učit. plača“. — Predlog se jednoglasno vzprejme.

Predlog g. Strenklina: Naše učit. društvo obrne se naj do „Pop.“ uredništva, naj blagovoli naskorem metodične obravnave berilnih sčestavkov, ki so raztresene po raznih letnikih „Popotnik-a“, sébrati in v posebnej knjigi izdati. Ker smo slov. učitelji v tem obziru res še na slabem, zatoraj bi iz srea želeli, da bi zagledal tak „Navod-za obrnavo beril“, kakoršnih imajo nemški naši kolegi na izbiro skoraj beli dan. Posebno dobro bi pa služila ta zbirka mlajšim učiteljem, ki se še pripravljamo za skušnjo uč. sposobnosti.

Predlogu g. Strenkl-na sledil je predlog g. Rakuša. „Ker je izkustvo pokazalo, da postane po končanej skušnji iz veronauka šolsko obiskovanje kar naenkrat jako neredno, zatoraj naj se društvo obrne do g. dekana s prošnjo, da blagovoli z ozirom na ta nedostatek skušnje iz veronauka na poznejši čas preložiti. Predlog se sprejme.

Po končanem zborovanju bil je skupen obed in za tem prosta zabava v gostilni g. Šinko-ta na kolodvoru. Pri tej priliki bodi mi dovoljeno v interesu društva, ter v interesu učiteljstva sploh izreči željo, naj bi se v prihodnjie društvene zadeve ne razpravljale več v krčmi in v navzočnosti gostov naših, katerim s tem pripravimo le nadležne, neznosne ure, a ne zabavo, kakoršno so si želeli. Dotičnika opozarjamo na točko, glasečo se „Želje in nasvétu navzočih udov“, toda ta točka se ne obravnava v krčmi, temveč v društvenej seji.

Iz Ljutomera. Dne 12. majnika zborovalo je naše učiteljsko društvo na Cvenu. Šolsko poslopje stoji nekoliko minut zunaj imenovane vasi na prelepem Murskem polju. Poznati so murski poljanci po svojej inteligentnosti. Ponosen pa tudi mora biti učitelj, kateremu je dana čast, delovati med takim ljudstvom! — Pred zborovanjem ogledali smo si skrbno vreden šolski vrt, potem pa se zbrali v zgornjih prostorih šolskega poslopja. Prvo točko dnevnega reda: „Plavi bezeg, metodična obravnava za višjo stopnjo“, izvel je gospod Tone Herzog prav spretno; drugo pa „Prebivalstvo, gospodarsvene razmere, vinarstvo in kletarstvo, razmerje gledé narodnosti in spola“ v ljutomerskem okraju prevzel je gospod Ivan Kryl. Umeva se, da je vsakega zanimala tá kulturno-zgodovinska črtica. Razvidelo se je iz nje duševno in gmotno stanje prebivalcev Ljutomerskih gor in Murskega poljá.

Prav iz srca smo hvaležni gosp. Krylu, da na tak način pripomaga k uresničenju potrebnega „domovinoslovja“. — Dostikrat še čujemo in čitamo grozne slovniške napake, kakor: govedoreja, konjereja, vinoreja i. dr. Res čudno, ka se nekateri še ne morejo odvaditi takih spak. Napósled še bomo dobili kletorejo in gnojerejo, ka-li? Pišimo rajše govedarstvo, konjarstvo, vinarstvo, kletarstvo.

Slovensko učiteljstvo naj se zedini, slovenska učiteljska društva naj stopijo v medsebojno zvezo! To je živa potreba, katero ponavljajo leto za letom žalibog posámezni učitelji in kličejo nas vsi odkritosrčni prijatelji mile slovenske mladine. Kaj je krivo, da še smo zmeraj pri predlogu? Marsikaj! Vendar glavni razlog je slovenskega učiteljstva nezrelost! Da, da nezrelost, ki se zrea v mnogih podobah. Treba nam prave, možate zrelosti, kakoršne vidimo pri kolegih druge narodnosti! Josephus.

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] podaril je krajnemu šolsk. svetu pri sv. Florjanu na Boču in občini Lehen za zgradbo šole po 300 gld., občini Dobrna za šolski vrt 100 gld. in novi šoli za pletenje (košev in košičkov) v Kapli na Korškem 500 gld.

[Deželni odbor štajerski] je odredil, da se na podgimnaziji na Ptuju z bodočim šolskim letom prično nemško-slovenski tečaji ter je poučevanje izročil tamošnjemu katehetu g. F. Majcenu.

[Družbi sv. Mohora.] ki je štela lani 31.687 udov, pomnožilo se je število letos za 3254, torej je letos vseh udov 34.961, ki so razdeljeni po škofijah tako: Skofija goriška 4.841, krška 3.129, lavantinska 10.549, ljubljanska 13.438, tržaška 1.870; sekovska 243, zagrebška 260, senjska 121, poreška 58, somboteljska 203, videmska (Udine) 132, po raznih krajih 54, v Ameriki 63.

[„Pedagogičsko društvo“ v Krškem] je ravnokar izdalo in založilo „Pedagogičski letnik“, obsezajoč „Občno vzgojeslovje“ (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), „Pouk o črtežih“ s podobami, II. del. (Josip Bezljaj) in razne pedagogično-didaktične spise. Cena knjigi je za neude 1 gld. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). Poleg tega so se izdali posebni od-tisi „Občnega vzgojeslovja“ (cena 80 kr.) in „Pouka o črtežih“ (cena 30 kr.), po pošti 5 kr. več. Ker so te knjige prve v tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru „Pedagogičskega društva“ v Krškem.

[O krajna učiteljska konferencija za Krški šolski okraj] bode v četrtek, dne 30. junija t. l. v šolskem poslopju v Krškem točno ob 9. uri dopoludné. Razen navadnih toček so na dnevnem redu še: a) Individualnost otrok. Poroča g. Fr. Gabršek. b) Praktična obravnava „štirih letnih časov“ na

podlagi dotičnih sestavkov v berilih. — Vsak učitelj (učiteljica) ima to obravnavo pisмено izdelati za tisti razred (oddelek), v katerem poučuje. — Poročevalce odloči žreb.

[Štritarjevih zbranih spisov] 1. snopič se je ravnokar pričel razpošiljati. Dobi se pri založnikih Ig. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Ljubljani in pri vseh boljših knjigotržcih po Slovenskem. Cena 25 kr. — Mi Štritarjeve zbrane spise svojim č. bralcem še enkrat prav gorko priporočamo. Naj zlasti slovensko razumništvo seže po njih.

Vabilo. Celjsko učit. društvo ima v četrtek, 7. julija t. l. ob 10. uri dopoludne (tudi pri slabem vremenu) v Št. Juriju na južni železnici svoj redni mesečni zbor. Dnevni red: a) Petje. b) Zapisnik. c) Društvene zadeve. d) „Česa nam je treba?“ (par besed „pro domo“). gov. g. Armin Gradišnik. e) Nasveti. Ker nas mislijo tudi p. n. udi šmarijskega učiteljskega društva s svojim pohodom počastiti, pričakuje prav obilne udeležbe odbor.

Vabilo. „Pedagogičsko društvo“ imelo bode letošnji občni zbor v četrtek dne 30. junija t. l. ob 2. uri popoldne na gostilničnem vrtu gosp. Gregoriča v Krškem — Vspored: 1. Poročilo o društvenem delovanju preteklega društvenega leta. 2. Pregled letnega računa. 3. Volitev treh pregledovalcev računov. 4. Volitev sedmih udov v društveno vodstvo (odbor). 5. Določitev letnega prineska za prave in podporne ude. 6. Določitev gledé „Pedagogičskega letnika“ in razdelitev istega med navzoče ude. 7. Predavanje deželnega potovalnega učitelja in tajnika c. kr. kmetijske družbe, gosp. Gustav Pirca: Kako je šolski vrt urediti in obdelavati! 8. Nasveti. Zaradi velike važnosti tega zborovanja se vabijo vsi učitelji (učiteljice) in šolski prijatelji k mnogobrojni udeležbi. Odbor „Pedagogičskega društva“ v Krškem.

Vabilo k 4. (zadnjemu) zborovanju brežiško-sevniškega učiteljskega društva dne 7. julija ob 11. uri v Globokem. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Predavanja a) O vzgoji (g. Kunšič); b) Iz moje prakse v računstvu“ (nadalj. g. Mešiček); c) Vršiti se ima nadaljno posvetovanje o konferenčnih vprašanjih. (Opomba: to društvo se je ustanovilo dne 19. septembra 1872 -- 15 let!) Mnogobrojne udeležbe nadeja se odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj zboruje 7. julija t. l. ob 9. uri dopoludne v prostorih narodne šole v Sežani sè sledečim vsperedom: a) Prebere se zapisnik zadnjega zborovanja. b) Poučuje se slovnica v II. odd. III. razreda. c) Kritikuje se pouk. d) Predava se o risanju v osnovnih šolah. e) Nadaljuje se o kmetijstvu v nadalj. tečajih. f) Nasvetuje se to in ono. K obilnej udeležbi vabi odbor.

NATEČAJ.

Definitivno, oziroma provizorično se umeščajo:

1. **Učiteljsko mesto** na enorazredni ljudski šoli v Plešivcu, III. plač. razred.
2. **Provizorično sistemovano podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli s paralelko v Šmartnu na Paki, IV. plač. razred.

Prositelji naj svoje redno obložene prošnje — gledé prvega mesta tudi z dokazom, da so vsposobljeni subsidarično poučevati v katoliškem veronauku — dpošljejo službenim potom do 15. julija 1887 krajnemu šolskemu svetu v Plešivcu pošta Velenje, oziroma v Šmartnem na Paki, pošta Šoštanj.

Okr. šolski svet Šoštanj, dne 20. maja 1887.

Predsednik:

Finetti s. r.

Nadučitelj na dvorazrednici, IV. plač. vrste v dobrem kraju želi svojo službo z ensko dvo- ali trirazrednice zamenjati. Več pové iz prijaznosti: Uredništvo „Popočník-a“, Maribor, Reiserstrasse 8.